

Гайд для фокус-групових дискусій з надавачами послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ

[Зачитати та отримати усну інформовану згоду]

- Давайте познайомимося. Мене звати _____. Я представляю ДУ «Центр громадського здоров'я» МОЗ України. Наша дослідницька команда проводить дослідження «Оцінка ефективності елементів медико-психосоціального супроводу пацієнтів з туберкульозом», метою якого є виявити рівень ефективності/неефективності кожного елементу медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ задля можливості подальшого реструктурування пакету послуг щодо МССП. Участь у дослідженні займе 1,5 години вашого часу і є цілком добровільною.
- Ми просимо вас взяти участь у нашому дослідженні, а саме в одній з 23 фокус-групових дискусій, що проводяться в 23 областях України, включаючи Вашу. Під час обговорення ми спробуємо глибше поговорити про елементи медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ та можливі бар'єри і перешкоди при наданні послуг. Ваші знання та думки будуть корисними для цього дослідження.
- Ваша участь є добровільною. Ви можете відмовитися від участі в будь-який час і без будь-якого пояснення причин. Ви також можете відмовитись відповідати на будь-які запитання, якщо будете почувати себе некомфортно.
- Наголосую, що фокус-групове інтерв'ю не є простором для оцінювання, а радше для обговорення та дискусії. Тому прошу Вас не оцінювати відповіді інших, а ділитися досвідом та власними думками.
- Хочу наголосити, що немає правильних або неправильних відповідей на наші запитання, усі ваші думки та позиції, як експертів вашої сфери, будуть важливими для нашого дослідження.
- Ми будемо вести аудіозапис нашої ФГ, але виключно для того, щоб після інтерв'ю точно відтворити вашу думку. Після переведення аудіозапису у текстовий формат, усі записи будуть знищені.
- Вся інформація, отримана з дослідження, надійно зберігатиметься на електронних носіях, і лише члени дослідницької команди матимуть доступ до них.
- Конфіденційність наданих вами даних буде зберігатися на всіх етапах обробки та зберігання цих даних.
- Перед тим, як перейти до безпосереднього обговорення теми зустрічі, давайте трішки ближче познайомимося. Розкажіть, будь ласка, як можна до Вас звертатись, яка Ваша посада, де працюєте, який робочий стаж. Пропоную почати за годинниковою стрілкою, по черзі. Будь ласка ... *(передаємо слово першому учаснику)*

Дякую! Тепер давайте перейдемо до теми нашого обговорення.

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ МЕДИКО-ПСИХОСОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ ТА ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ

1. Зважаючи на вже реалізовані реформи в медичній галузі, зокрема з діагностики та лікування ТБ, з метою формування та підтримки у пацієнтів з ТБ прихильності до лікування, впроваджено реалізацію програмних активностей з медико-психосоціального супроводу в Україні в рамках різних джерел фінансування. Пропоную пригадати як це було і які були Ваші думки щодо цього.
 - Чи пам'ятаєте Ви які саме зміни були внесені? Які з цих змін та впроваджень були найбільш помітними у Вашій практиці?
2. Які переваги Ви бачите у впровадженні комплексного підходу до лікування ТБ, медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ?
 - Як би Ви описали реакцію пацієнтів з ТБ щодо медико-психосоціального супроводу? Яке було їх ставлення до даних послуг на початку впровадження та чи змінилось воно на сьогодні?
3. Як би Ви могли оцінити важливість комплексного підходу в лікуванні пацієнтів з ТБ?
 - Чи підтримуєте Ви ідею комплексного підходу медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ у Вашій практиці? Чому?
4. Говорячи про компоненти медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ, давайте зараз спробуємо сформулювати загальний перелік послуг, які, за Вашим досвідом, входять до медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ.
 - Які спеціалісти залучені до Ваших мультидисциплінарних команд?
 - Які елементи комплексного підходу Ви вже використовуєте у своїй роботі?

Медичний супровід

5. Якщо говорити про компонент медичної допомоги пацієнтам з ТБ при медико-психосоціальному супроводі, які медичні послуги Ви надаєте та які методи діагностики та лікування ТБ використовуєте на практиці?
 - Як Ви відслідковуєте та контролюєте прогрес лікування пацієнта?
 - Яким чином відбувається оцінка ефективності моніторингу побічних ефектів від лікування ТБ?
6. На Вашу думку, чи отримують пацієнти своєчасно та в повному обсязі необхідні медичні послуги? Якщо ні, що цьому заважає на Ваш погляд?
 - Яким чином може бути забезпечено безперервність лікування для пацієнтів з ТБ?
7. Як би Ви могли оцінити доступ пацієнтів з ТБ до необхідних ліків і чи дотримуються вони режиму прийому в цілому? Чому? На Вашу думку, наскільки ця проблема наразі є гостро поставленою?
8. Чи включено в задачі Ваших команд по наданню послуг медико-психосоціального супроводу послугу з організації та контролю прийому протитуберкульозних препаратів (DOT)? Як це відбувається та хто зі спеціалістів відповідальний за це?

Психосоціальний супровід

9. Як би Ви могли оцінити роль психологічної підтримки в рамках послуг медико-психосоціального супроводу в покращенні прихильності пацієнтів до лікування ТБ? Чому? Опишіть, будь ласка, які саме психологічні послуги надаються

10. Чи є у складі Ваших команд по наданню послуг медико-психосоціального супроводу, психологи або психотерапевти, які залучені до роботи з пацієнтами з ТБ?
 - *Яким чином психологи допомагають пацієнтам справлятися з психологічним стресом, пов'язаним з ТБ?*
11. Чи проводяться групові сесії або індивідуальні консультації для пацієнтів з ТБ? Якщо так, то в яких випадках? Як часто? Чи вважаєте Ви цю частоту оптимальною?
12. Яким чином Ви підтримуєте пацієнтів у боротьбі з стигматизацією, пов'язаною з ТБ?

Соціальний супровід

13. Чи можете Ви назвати приклади соціальних послуг, які забезпечуються пацієнтам з ТБ в рамках медико-психосоціального супроводу? Розкажіть, будь ласка, більш детально активності по кожній послугі.
14. Чи знаєте Ви випадки, коли в рамках послуг медико-психосоціального супроводу було надано допомогу пацієнтам з ТБ щодо пошуку житла або роботи? Як саме це відбувається?
15. Яким чином Ви сприяєте реінтеграції пацієнтів у суспільство під час та після лікування? Чи можете навести приклади?
 - *Чи присутні програми соціальної підтримки для родин пацієнтів з ТБ в рамках медико-психосоціального супроводу Ваших команд по наданню послуг медико-психосоціального супроводу?*
16. Чи надається в рамках послуг медико-психосоціального супроводу підтримка сім'ям пацієнтів з ТБ? Якщо так, то наведіть приклади такого супроводу. На Вашу думку, чи є вона ефективною?
17. Яким чином використовуються соціальні ресурси (наприклад, допомога громадських організацій) для підтримки пацієнтів і чи є вони ефективними? Розкажіть більш детально.
18. На Вашу думку, яким чином соціальні послуги, надані пацієнту з ТБ при медико-психосоціальному супроводі, впливають на прихильність лікування ТБ? Поділіться своїми думками.
19. Якщо ми говоримо про медико-психосоціальний супровід дітей з ТБ, які конкретні послуги тут варто згадати? Розкажіть будь детально, будь ласка.
20. Питання раннього виявлення ТБ залишається на високому рівні актуальності, що, в свою чергу, веде до потреби вчасного відстеження контактів ТБ. Поділіться Вашим досвідом щодо можливих послуг залучення контактних осіб до програми діагностики ТБ.

Освіта та інформування пацієнтів

21. На Вашу думку, чи достатньо пацієнти інформовані про свій стан, лікування та можливі ускладнення? Чому Ви так вважаєте?
 - *Чи надаються пацієнтам з ТБ корисні інформаційні матеріали (брошури, відео, лекції) в рамках надання послуг медико-психосоціального супроводу? До прикладу, індивідуальні консультування з питань ТБ, використання додатку OneImpact тощо.*
22. Чи передбачена можливість проводити пацієнтам з ТБ в рамках медико-психосоціального супроводу будь-які освітні програми? Якщо так, то які саме освітні заходи забезпечуються?
 - *Які заходи Ви вживаєте для підвищення обізнаності населення про ТБ?*
 - *Яким чином Ви здійснюєте профілактичні заходи для попередження розповсюдження ТБ?*

23. Як пацієнти реагують на освітні програми та чи помічаєте Ви покращення у їх прихильності до лікування після участі в таких програмах? Як гадаєте, чому?
24. Як би Ви в цілому оцінили загальну ефективність медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ на Вашій практиці? Поясніть чому?
 - *Які компоненти медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ, на Вашу думку, є найбільш ефективними для покращення прихильності до лікування?*
 - *Чи є елементи медико-психосоціального супроводу, які на Вашу думку, є не ефективними/ресурсозатратними/недоречними/зайвими? Які саме? Чому?*
25. На Вашу думку, які основні показники є найважливішими для оцінки успіху та ефективності комплексного підходу при наданні послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтам з ТБ? Чому саме?
26. Не менш важлива складова забезпечення послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтам з ТБ – це адміністративні та фінансові аспекти. При наданні послуг пацієнтам з ТБ, про використання яких джерел фінансування ми можемо говорити?
 - *Чи залучені Ви до спеціальних програм фінансової допомоги надання послуг медико-психосоціального супроводу для пацієнтів з ТБ?*
 - *Як Ви управляєте ресурсами для забезпечення ефективного лікування ТБ?*

КЛЮЧОВІ БАР'ЄРИ ТА ТРУДНОЦІ ПРИ НАДАННІ МЕДИКО-ПСИХОСОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ

27. Як Ви оцінюєте готовність та спроможність Вашого закладу/установи до надання медико-психосоціального супроводу пацієнтам з ТБ?
 - *Чи є у Вас доступ до необхідних матеріалів та обладнання для роботи з пацієнтами з ТБ при медико-психосоціальному супроводі?*
28. Чи проходили Ви або Ваші колеги тренінги чи навчання щодо комплексного підходу до лікування ТБ, а саме функціонування команд для надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ?
 - *Чи готові Ви надалі навчатися і підвищувати кваліфікацію у напрямку медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ? Яким чином? Чому?*
 - *Які нові знання або навички були б найбільш корисними для Вашої роботи з пацієнтами з ТБ?*
 - *На Вашу думку, чи отримуєте Ви в достатній мірі підтримку від керівництва та інших колег?*
29. Які основні виклики або перешкоди виникають при наданні послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ?
 - *Які стратегії Ви використовуєте для подолання цих бар'єрів і наскільки вони ефективні?*
30. Пройдемося по основним послугам медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ. Які основні проблеми Ви бачите в організації процесу надання медико-психосоціального супроводу? Які елементи медико-психосоціального супроводу, на Вашу думку, потребують покращення, а саме:
 - *Організація контрольованого лікування хворого з туберкульозом за сприяння неурядової організації*

- Організація контролю лікування клієнта, який отримує лікування на базі медичного закладу та його опитування щодо побічних реакцій на прийом протитуберкульозних препаратів
- Оцінювання потреб в послугах та складання індивідуального плану надання послуг
- Оцінювання психо-емоційного стану та скерування особи з туберкульозом на консультацію до психіатра закладу охорони здоров'я/психолога неурядової організації за її результатами
- Надання хворим на туберкульоз психологічних консультацій з метою вирішення психологічних проблем, що можуть стати бар'єром до лікування
- Надання послуг психолога для осіб з туберкульозом, які мають діагноз «Депресія», шляхом здійснення когнітивно-поведінкової психотерапії
- Консультування з питань туберкульозу
- Консультування щодо прихильності до лікування
- Організацію, за потреби, доставки та контролю прийому протитуберкульозних препаратів (DOT)
- Контроль вчасного проходження моніторингу і наявності побічних реакцій на протитуберкульозні препарати
- Контроль дотримання клінічного моніторингу лікування
- Супровід для госпіталізації та проходження клінічного моніторингу стану
- Надання мотиваційних пакетів у вигляді сертифікатів для мереж закладів з торгівлі продовольчими товарами чи продуктових наборів за безперервний прийом протитуберкульозних препаратів, або перерахування коштів на банківську карту на щомісячній основі за результат безперервного лікування дорослої особи з туберкульозом на суму 400 грн (актуально для Донецького і Львівського регіонів)
- Компенсація транспортних витрат на проїзд до закладів охорони здоров'я для отримання протитуберкульозних препаратів, проходження клінічного моніторингу
- Компенсація витрат на мобільний/інтернет-зв'язок
- Юридичні послуги для поновлення прав і захисту законних інтересів хворого
- Сприяння людям з туберкульозом в організації соціальних послуг в профільних установах та організаціях (державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, OneImpact)
- Забезпечення індивідуальних послуг, що впливатимуть на підвищення мотивації до закінчення курсу лікування (пошук тимчасового житла, відновлення документів, надання одягу, гігієнічних наборів, обігрівачів, термопростиралки, ліхтарів, оформлення інвалідності тощо)
- Послуги піклування, догляду, супроводу і всебічного розвитку особистості дитини з туберкульозом відповідно до нагальної потреби з урахуванням її віку та стану здоров'я (нянька/гувернер)
- Забезпечення щомісячно додатковим продуктовим набором/сертифікатом для придбання продуктів харчування для дитини з туберкульозом (на суму 400 грн)

- *Залучення хворих на лікарсько-чутливий туберкульоз/лікарсько-стійкий туберкульоз до мотивування контактних осіб до послуг з діагностики туберкульозу*
 - *Залучення контактних осіб, які мали близький або осередковий контакт з хворими на лікарсько-чутливий туберкульоз/лікарсько-стійкий туберкульоз, до проходження обстеження на туберкульоз*
 - *Забезпечення супроводу контактних осіб для отримання безперешкодного доступу до діагностики та, за необхідності, переадресації на лікування туберкульозу*
 - *Сприяти формуванню у контактних осіб прихильності до призначеного їм профілактичного лікування туберкульозу*
 - *Повернення до лікування*
31. Як би Ви описали типові бар'єри, з якими стикаються пацієнти з ТБ при отриманні медико-психосоціальних послуг?
- *Чи є/були випадки на Вашій практиці, коли пацієнт відмовляється від отримання послуг медико-психосоціального супроводу та не дотримуються рекомендацій? Якщо так, то як Ви з цим справляєтесь?*
32. Як Ви оцінюєте кількість наявних ресурсів (людських, фінансових, матеріальних) для ефективного надання послуг медико-психосоціального супроводу при лікуванні ТБ у Ваших мультидисциплінарних командах/лікарнях/установах?
33. Як Ви оцінюєте рівень співпраці між різними фахівцями та службами в межах Ваших команд по наданню послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтам з ТБ?
- *Яким саме чином Ви взаємодієте з іншими медичними, психологічними та соціальними службами при наданні послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ?*
 - *Як часто Ви проводите мультидисциплінарні зустрічі для обговорення випадків лікування пацієнтів з ТБ?*
 - *Чи вистачає у вас часу для спілкування та обміну інформацією з колегами по команді?*
34. На Вашу думку, які заходи можна вжити для покращення комунікації та співпраці між різними фахівцями в рамках роботи мультидисциплінарної групи?
- *Чи бачите Ви потребу у створенні нових механізмів співпраці та комунікації для забезпечення ефективного комплексного підходу у лікуванні ТБ?*
35. Чи відчуваєте Ви емоційне вигорання або стрес при наданні послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з ТБ?
- *Як часто Ви зустрічаєтесь з упередженням або стигматизацією пацієнтів з ТБ, і як це впливає на Вашу роботу?*
 - *Чи виникають час від часу труднощі у налагодженні довірчих стосунків з пацієнтами з ТБ? Якщо так, як часто? Як Ви вирішуєте це питання?*
36. Чи є у Вас успішні приклади подолання бар'єрів, які могли б бути корисними для інших надавачів послуг медико-психосоціального супроводу? Якщо так, поділіться, будь ласка.
- *Чи є нові методи або підходи, які ви б хотіли запровадити у свою практику для покращення ефективності супроводу?*

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ПОКРАЩЕННЯ МЕДИКО-ПСИХОСОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ

37. Що, на вашу думку, могло б покращити процес надання медико-психосоціального супроводу пацієнтам з ТБ?
- *Які аспекти надання медико-психосоціального супроводу пацієнтам з ТБ Ви вважаєте найбільш важливими для покращення? Чи є у Вас конкретні ідеї або пропозиції щодо вдосконалення надання цих послуг?*
38. Яку підтримку Ви хотіли б бачити/отримати від керівництва та органів охорони здоров'я задля покращення належної якості надання послуг медико-психосоціального супроводу при комплексному лікуванні ТБ?
39. Як Ви гадаєте, які зміни в організації медичного супроводу могли б покращити його ефективність?
- *Чи є потреба у додатковому обладнанні або матеріалах для покращення медичного супроводу?*
 - *Як можна покращити процес моніторингу та управління побічними ефектами лікування?*
40. Відомо, що послуга психолога в рамках медико-психосоціального супроводу надається через вирішення психологічних проблем, що можуть стати бар'єром до лікування, збереження або відновлення фізичного та психічного здоров'я отримувачів послуг, досягнення соціально-психологічного благополуччя тощо. Проте, на Вашу думку, які аспекти психосоціальної підтримки з наявних зараз, потребують найбільшого вдосконалення?
- *Якими додатковими методами можна покращити емоційну підтримку пацієнтів та знизити рівень стигматизації?*
41. Як можна покращити процес інформування пацієнтів про їх стан та лікування?
- *Чи є можливість запровадження нових форм інформування, наприклад, через мобільні додатки або онлайн-курси?*
42. Як Ви гадаєте, чи є потреба у залученні додаткових соціальних ресурсів або організацій для підтримки пацієнтів?
- *Які соціальні послуги могли б найбільш ефективно доповнити медико-психосоціальний супровід?*
43. Які нові методи або інноваційні підходи до надання медико-психосоціального супроводу Ви б хотіли запровадити у свою практику?
- *Чи є у Вас пропозиції щодо вдосконалення методів мотивації пацієнтів до дотримання режиму лікування?*
 - *Як можна знизити ризик розвитку хіміорезистентних форм ТБ у пацієнтів?*

[Дякуємо за участь]